

Transcript De Gelderland Academie Podcast aflevering 1: Het coalitieakkoord

00:00:01

Voice-over: De Gelderland Academie Podcast.

00:00:05

Interviewer: Welkom bij de eerste aflevering van de Gelderland Academie Podcast. In deze podcast praten we over de mogelijkheden die er liggen voor gekozen raadsleden om een coalitie te vormen. Want als die uitslag er eenmaal is, dan begint het spel van formeren. In deze reeks is aandacht voor een aantal vragen, bijvoorbeeld: welke vormen zijn er überhaupt? Past elke vorm bij elke raad? En wat zijn de voor- en nadelen? In deze aflevering mag ik twee gasten verwelkomen. Mijn eerste gast is Wijnte Hol. Hij is wethouder in de gemeente Overbetuwe. U sloot een coalitieakkoord, verreweg de populairste vorm. Is dat ook het beste?

00:00:41

Wijnte Hol: Dat valt te bezien, het was op dat moment het meest logische.

00:00:45

Interviewer: Mijn tweede gast is Lianne van Kalken, verbonden aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam. En bovendien ook raadslid en fractievoorzitter van GroenLinks in Vlaardingen, hè?

00:00:48

Lianne van Kalken: Ja, klopt.

00:00:56

Interviewer: Het coalitieakkoord, is dat nu overschat omdat of juist doordat het zo vaak gekozen wordt?

00:01:02

Lianne van Kalken: Nou, ik denk dat het coalitieakkoord ook in heel veel gemeenten goed kan werken. Ze doen het niet voor niets, maar toch laten veel gemeenten ook zien dat het ook op een andere manier kan.

00:01:10

Interviewer: Mevrouw van Kalken, om bij u te beginnen. We zeiden het net al: "Het coalitieakkoord in heel veel gevallen wordt daar meteen naar gekeken." Zijn er eigenlijk cijfers van? Hoe vaak wordt er ook alweer na verkiezingen een coalitieakkoord gesloten?

00:01:21

Lianne van Kalken: In 2018 zijn er 289 gemeenten die werkten met een coalitieakkoord, dus dat is wel het merendeel.

00:01:30

Interviewer: Is dat omdat mensen niet beter weten, of ligt het wel voor de hand om toch voor zo'n vorm te kiezen?

00:01:37

Lianne van Kalken: Ja, ik denk een beetje van beide. Dus aan de ene kant is dat wat traditioneel is; wat er eigenlijk vaak gebeurt, wat ze al langer doen. En aan de andere kant: het werkt ook in sommige gemeenten goed en daarom kiezen ze daarvoor.

00:01:53

Interviewer: Misschien ligt het wat voor de hand, maar ik gaat het u toch vragen: hoe zou u een coalitieakkoord definiëren? Wat is een coalitieakkoord?

00:02:00

Lianne van Kalken: Ja, dat is een goeie vraag. Wat er eigenlijk altijd gebeurt na verkiezingen zijn twee dingen. Eén ding is wettelijk geregeld, want als we kijken naar de grondwet of de gemeentewet dan staat daar niets in over formen of een coalitie. Die woorden, coalitie, fractie, komen eigenlijk helemaal niet voor in onze grondwet of gemeentewet. Wat er wel in staat, is dat er een college gevormd moet worden. Dat er poppetjes eigenlijk moeten komen. Dat is wat er na de verkiezingen gebeurt. En het tweede wat er altijd gebeurt, is dat er een programma komt, een inhoudelijk programma van wat er de komende jaren in de gemeente gaat gebeuren. En die twee dingen worden ingevuld op basis van een coalitie, een aantal partijen die samen meerderheid hebben om vervolgens het programma en de poppetjes te leveren. Maar we zien ook dat dat in andere gemeenten op andere manieren gebeurt, bijvoorbeeld door dat raadsbreed te doen of daarbij de inwoners veel meer te betrekken.

00:03:01

Interviewer: Daar gaan we het in latere afleveringen van deze podcast over hebben. U noemt net coalitie, en in het verlengde daarvan natuurlijk oppositie. Dat zijn ook termen die niet in die gemeentewet voorkomen, hè?

00:03:12

Lianne van Kalken: Nee klopt. Dat zijn wel termen, denk ik, die heel veel Nederlanders kennen, dus oppositie, coalitie. En die zijn er ook niet voor niets. Je hebt eigenlijk een aantal partijen die na de verkiezingen samen de coalitie vormen en vervolgens bepalen wat het programma wordt en wie dat mogen uitvoeren, dus de wethouders. En daartegenover staat vaak een aantal andere partijen die dan de oppositie vormt en die dan daar op reageren en controleren.

00:03:42

Interviewer: We gaan naar de coalitie aan tafel. De wethouder. U sloot in 2018 zo'n coalitieakkoord. Was bij u ook nadrukkelijk nagedacht over welke vorm daarvoor te kiezen, of lag het voor de hand om voor zo'n coalitieakkoord te gaan?

00:03:56

Wijnte Hol: Kijk, ik moet natuurlijk praten vanuit mijn eigen ervaring. En dat is aan de andere kant ook weer de beperktheid ervan. Ik vind het wel mooi om te horen inderdaad dat toch veel gemeenten kiezen voor een coalitieakkoord. Aan de andere kant, ik vind wel dat je die vraag moet stellen. Je begint eigenlijk met de waaromvraag. Je vraagt even naar 2018. In mijn ervaring heb ik drie keer een coalitievorming meegemaakt en ik zie wel dat het altijd verandert. We hebben nog altijd de coalitieakkoorden gesloten in onze gemeente. Ik heb dat zowel in 2010 gezien, dat ging even heel snel. Dat was eigenlijk al bedisseld voordat we er erg in hadden. Tot in 2014 er door allerlei omstandigheden - het is ook maatwerk - in één keer een hele grote politieke aardverschuiving was. En toen kwam er in één keer wel een coalitieakkoord, maar dat was ook heel veel frustratie en emotie. Dat is natuurlijk ook iets wat samenhangt, positieve emotie, negatieve emotie. In 2018 hebben we desondanks wel een coalitieakkoord gesloten, maar de coalitiedragende partij, eentje die erin zat, heeft wel veel meer moeite moeten doen in de goede zin des woords. Ze hebben met elkaar wel meer die gesprekken gevoerd op inhoud en ook gekeken: welke vorm is passend? Uiteindelijk is de resultante wel een coalitieakkoord geworden, maar ik heb wel het gevoel dat naar aanleiding van

discussies die we hebben gehad over vragen zoals: moeten we geen raadsagenda vormen? Waar kunnen we elkaar vinden? Waar niet? Waar zit nu de pijn? Daardoor hebben we wel wat meer afspraken gemaakt en ook een onderzoek laten doen door Berenschot, naar dat heette Schurende Democratie. Ik vind het echt een verschrikkelijk woord, maar die aanbevelingen waren heel erg goed.

00:05:24

Interviewer: Wat waren aanbevelingen daaruit, bijvoorbeeld?

00:05:26

Wijnte Hol: Het waren zeven aanbevelingen, die ook heel erg het punt meegaven van: hoe ga je samenwerken? Want dat is volgens mij de basis. Kijk, de vorm is natuurlijk prima, maar de inhoud en de wijze waarop je kunt samenwerken daar heeft toen Berenschot inhoudelijk met elkaar opgehaald. Wat speelt er nou voor frustratie? Hoe kijken nieuwe raadsleden ernaar? Want er zit natuurlijk heel veel historie, er zit heel veel cultuur in en onderstroom. Er komen ook nieuwe mensen bij en iedereen heeft bepaalde ideeën. En daar zijn we met zeven aanbevelingen wel mee aan de slag gegaan. Met de interactie-wijze. Hoe zou je nou elkaar kunnen vinden met moties? Hoe ga je het gesprek aan? Wat is de rol van het college? Hoe vul je nou het dualisme in? Meer gericht van: een coalitieakkoord of een raadsagenda of een samenlevingsakkoord, ook nog een vorm die we toen besproken hadden. Die kende ik daarvoor helemaal niet. Dat hebben we wel degelijk besproken van: is dat wat voor onze gemeente? Wij kwamen toen tot de conclusie van niet, maar we zien wel dat we met die zeven aanbevelingen, bijvoorbeeld over de interactie wijze en hoe je burgers beter kunt betrekken, mee aan de slag zijn gegaan. Corona heeft wel wat roet in het eten gegooid. Dat zat heel erg op de vorm van: hoe ga je dan samenwerken? Ga met elkaar de hei op. En als college ben je college van de hele raad. Dat zijn allemaal van die hele praktische aanbevelingen en daar zijn we echt mee aan de slag gegaan.

00:06:37

Interviewer: Dan bent u wethouder in een vrij uitgestrekte gemeente met veel kernen, die best wel ver van elkaar weg liggen. Komen die kernen dan voldoende aan de orde in zo'n akkoord?

00:06:48

Wijnte Hol: Nou, bij ons zeker. Je merkt bij ons in de gemeente dat we toch goed vertegenwoordigd zijn. Ook bij de lokale partijen, die in feite niet van een bepaald dorp of kern zijn. De lokale partijen bij ons zijn de lokale partijen van de hele gemeente. Dat betekent ook dat eigenlijk elk dorp ook wel goed evenredig is meegenomen. En ook alles wat in het verleden ligt, dat hebben we ook goed met elkaar opgepakt. Dus wat dat betreft heb ik wel het gevoel dat wat er in het programma kwam, dus eigenlijk die wettelijke verplichting, dat daar natuurlijk in evenredigheid elk dorp goed aan bod kwam.

00:07:25

Interviewer: Ik hoor u ook praten over participatie. Nu zijn die twee andere vormen die in deze podcast ter sprake komen extra gericht om die burger nog meer en die raad nog meer te betrekken in het akkoord. Biedt het coalitieakkoord daar wat u betreft voldoende handvatten voor om die participatie toch goed uit te nutten?

00:07:42

Wijnte Hol: Dat ligt eraan. Welke afspraken maak je in zo'n coalitieakkoord? Je hebt allerlei vormen van coalitieakkoorden. Op het moment dat je een paar gedragsregels opschrijft en het is één bladzijde, dan heb je een coalitieakkoord. Dat is het niet dichtgetimmerd. Dus wat schijf je vervolgens

over interactie en participatie op? En daar hebben we wel degelijk aandacht aan gegeven. Dus dat is ook een beetje van: hoe ga je dat vormgeven? Dat is in die zin wel goed opgepakt. Alleen de vraag is: hoe gaat zo'n raadsagenda vormgeven? En hoe de vorm voorschrijft, daar hebben we het over gehad, dat vonden we op dat moment knap ingewikkeld, omdat je er aan de voorkant niet over nagedacht had. Er moet ook daadkracht en dan moet ook voortgang inzitten. Er zit ook nog een systeem boven die uiteindelijk een programma moet opleveren, er moeten poppetjes, zoals mijn medespreker ook wel zegt, gevormd worden. En uiteindelijk: de winkel moet ook blijven draaien. En dan heb je eigenlijk niet meer de tijd om dat nog eventueel vorm te geven.

00:08:40

Interviewer: We hebben het over burgerparticipatie. Hoe verhoudt zich dat eigenlijk tot zo'n coalitieakkoord? Is dat wel voldoende met elkaar verbonden? Kan die burger wel voldoende doorklinken in zo'n akkoord?

00:08:51

Lianne van Kalken: Nou, je ziet in coalitieakkoorden ook dat dat vaak genoemd wordt. Het is ook iets wat ook bij gemeenten die werken met een coalitieakkoord speelt. Dus ja, dat kan ook een onderdeel van een coalitieakkoord zijn.

00:09:07

Interviewer: Het is geagendeerd.

00:09:08

Lianne van Kalken: Het is geagendeerd. Alleen je ziet, en ik denk dat het in die zin een heel mooi voorbeeld is, dat jullie echt de afweging aan de voorkant gemaakt hebben. Wat past nou goed bij onze gemeente? En het kan best zijn dat je dan concludeert: een coalitieakkoord is nu wat bij ons het meest passend is, want we vinden een raadsagenda of akkoord of maatschappelijk akkoord of burger akkoord nog iets te ver. Of wij hebben nu andere afwegingen waarom we zeggen: we starten met zo'n coalitieakkoord. Maar dat daar aan de voorkant een afweging over plaats heeft gevonden en een gesprek, daarvan denk ik dat dat al heel goed is.

00:09:46

Interviewer: Sterker nog, Berenschot komt aan bod, die doet een advies. Komt dat vaker voor?

00:09:51

Lianne van Kalken: Het gebeurt, maar toch zie je nog in heel veel gemeenten dat ze het doen zoals ze het altijd al deden. Dus de verkiezingen hebben plaatsgevonden en er is een grootste partij en die mag gaan formeren. En die zoekt een paar andere partijen en die timmert een akkoord in elkaar. Dat gebeurt ook echt nog heel veel. Vaak is het wel vol met ambities om heel de raad te betrekken, een uitgestoken hand naar de oppositie, de inwoners gaan we betrekken. Maar vervolgens echt ook daadkracht daaraan toevoegen en zorgen dat dat ook echt lukt, blijkt toch wel erg moeilijk, zo laten die gemeente wel zien.

00:10:26

Interviewer: Klinkt ook een beetje als clichés haast, zoals u het zo opsomt.

00:10:39

Lianne van Kalken: Dat is, denk ik, wat wel ontstaat in sommige gemeenten die werken met zo'n coalitieakkoord, dat de dynamiek al gelijk is dat partijen zich buitengesloten voelen. De scheidslijnen zijn al gelijk aan het begin meteen gezet. Ik zit niet aan boord, want de coalitie die gaat het doen. En

je krijgt gelijk een soort scherpe afstelling die meteen al het begin van zo'n nieuwe raadsperiode eigenlijk negatief inkleurt. En dat maakt het ook moeilijker voor partijen, voor zowel oppositie als coalitiepartijen, om vervolgens vier jaar lang met elkaar samen te gaan werken. Ik denk dat de politiek niet alleen maar gaat om samenwerken, want je moet ook juist verschil kunnen hebben. Daar gaat ook politiek over. Maar we zien toch ook wel dat veel gemeenten, een beetje te ver doorvoeren in het afzetten tegen elkaar en verschillen opzoeken, waardoor er nergens meer tot samenwerking gekomen kan worden. Dat zorgt dat gemeenten dat toch anders willen doen.

00:11:32

Interviewer: Een dichtgetimmerd coalitieakkoord met weinig ruimte voor de oppositie. Herkenbaar?

00:11:38

Wijnte Hol: Ja, dat is zeker herkenbaar, maar ik moet ook wel tegelijkertijd zeggen dat er altijd een nuance is. En dat is wel heel goed dat je dat aangeeft Lianne. Het is ook als je politiek gaat handelen in tegenstellingen, dan gaan gevoelens overheersen. Er is ook vaak best wel met goede redenen ook emotie. Je moet je eens voorstellen als de stof neerdwartelt. Je gaat er allemaal in met een bepaalde ambitie en met een programma die in feite over inhoud niet zo heel veel hoeft te verschillen, zeker in lokale politiek niet. Natuurlijk zijn er altijd je idealen van je partij, die zijn bovenliggend, maar in de gemeentepolitiek zie je dat de programma's vaak op inhoud niet zoveel verschillen. Het gaat meer over of er een basis is van vertrouwen om samen te werken. Of dat nou het college is naar de coalitie of oppositie of hoe je het noemt, uiteindelijk is de raad het hoogste orgaan. En dat is best wel lastig, omdat er een bepaald scheidingsmoment komt. Er komt een uitspraak en dat is natuurlijk wel in Nederland hoe het vormgegeven is. Democratische legitimatie is natuurlijk wel dat de kiezer een uitspraak heeft gedaan. En daar komt een bepaalde resultante uit en daar moet je eerst even van bekomen, zeg ik altijd. Daar moet je gaan kijken of er basis is om samen te werken. Het dichttimmeren van coalitieakkoorden heeft altijd een reden; daar ligt altijd iets onder.

00:12:59

Interviewer: De uitvoerbaarheid ervan.

00:13:04

Wijnte Hol: Nou de uitvoerbaarheid, maar ook inderdaad van: je gaat met een bepaalde opdracht uiteindelijk de inwoners centraal stellen. Hoe je het in de toekomst gaat doen, is ook iets wat je in het verleden elkaar belooft. Dus wat dat betreft, adel verplicht dat ook wel weer. Dus ik snap dat elke partij die wil toch iets van haar programma. En ook de rol die ze hebben voor de inwoners gaat veel verder dan alleen een programma met een kruiwagen vol verkiezingsbelofte. Het is vaak ook het luisterend oor en alles wat je meegemaakt hebt. En dat moet ook een vertaling krijgen in het coalitieakkoord of in een raadsagenda, of welke vorm dan ook.

00:13:39

Interviewer: Hoe komt het dan dat je toch heel vaak inwoners van de gemeente hoort mopperen over de mate waarin ze zich herkennen in het akkoord dat gesloten wordt en de mate waarin ze betrokken worden bij het geheel?

00:13:49

Wijnte Hol: Ja, dat is heel erg lastig. Iedereen die uiteindelijk een bepaald vertrouwen heeft gekregen van de kiezer, we kunnen daar nooit helemaal daarachter kijken of dat nou vanuit de flanken komt, of uit de mensen die ingelezen zijn. We weten dat bij gemeenteraadsverkiezingen de opkomst altijd lager is. Dan zou je zeggen van: "Laten we alsjeblieft die opkomstpercentages hoger maken." Aan de

andere kant kun je ook de filosofische vraag stellen: de mensen die de moeite nemen om te kiezen, die hebben zich waarschijnlijk ook verdiept in de gemeentepolitiek en waartoe de gemeente op aard is. Dat is natuurlijk ook de vraag. Op het moment dat je een hoog opkomstpercentage hebt, wil ook zeggen dat er meer op landelijke thema's gekozen wordt en dan krijg je ook een andere opdracht mee van de kiezer. Nou, ik vraag me ook wel eens af of het ook zo is dat de burger zich niet goed voelt betrokken. Dat is ook in onze gemeente heel bijzonder om te zien. De ene kant is heel mooi dat we dat rapport van Berenschot, Schurende Democratie, als opdracht hebben gegeven. Dat was ook een onderdeel van het coalitieakkoord, omdat er veel politieke pijn zat. Als je naar de winkel gaat en je haalt een bonnetje bij de Albert Heijn, dan vervaagt die. Maar in de politiek worden bonnetjes nooit uit gewist; die verbleken niet, die blijven altijd bestaan. Dat was precies de reden waarom dat rapport is uitgevoerd. We kreeg een andere coalitie en daar zat nog wat pijn omdat in de campagne allerlei dingen omhoog werden geworpen die onderdeel werden van de debatten. En dat was heel erg lastig om op een gegeven moment dan je daaroverheen te zetten als partij en om dan toch te gaan samenwerken. Dus toen hebben we met elkaar de afspraak gemaakt. Hoe gaan we dan samenwerken? En laten we ook eens naar het verleden kijken, de bestuurscultuur.

00:15:23

Interviewer: Ik hoor u één ding zeggen: "De kiezer die wel naar de stembus gaat voor de gemeenteraadsverkiezingen die is beter geïnformeerd." Ik sla het even plat. Klopt dat beeld? Is dat zo?

00:15:32

Lianne van Kalken: Dat weet ik niet dat. Die opgave, denk ik, dat politici hebben om de vraag te stellen van: hoe komt het nou dat een inwoner zich niet meer herkent in een akkoord? Is die wel voldoende ingelezen? Weet die ook voldoende? Als jij stemt in Nederland, is het op dit moment niet zo dat er een absolute meerderheid is, eigenlijk in geen enkele gemeente komt dat voor. Tenminste één of twee misschien. En dat maakt dus ook dat je moet samenwerken en dat er dus geen enkel verkiezingsprogramma letterlijk overgenomen wordt door partijen. En dat duidelijk maken voor inwoners en kiezers is, denk ik, heel belangrijk. En ik vind daarin een mooi voorbeeld de meloen van Segers van de ChristenUnie, die maakt heel scherp dat die aangeeft dit is wat we gewonnen hebben en dit heb ik helaas niet kunnen realiseren. En dat moet je ook, denk ik, als politici duidelijk maken aan je kiezers.

00:16:39

Interviewer: Gert-Jan Segers noemde dat een meloen om door te slikken, hè? Die beeldspraak pakt hij daarbij. Een coalitieakkoord daar wordt natuurlijk nooit aan begonnen de dag na de verkiezingen. Voor de verkiezingen en in de aanloop naar de verkiezingen worden er kopjes koffie gedronken. Er wordt draagvlak gecreëerd. Mensen gaan met elkaar aan tafel. Neem ons mee in de dynamiek voorafgaand aan de verkiezingen, met het oog op de mogelijke coalitieonderhandelingen, want die gebeuren natuurlijk informeel toch al voordat er ook maar een uitslag ligt.

00:17:04

Wijnte Hol: Ja, dat gebeurt zeker en je merkt dat iedere partij, of het nou uit de oppositie komt, ik blijf even bij dat woord of coalitie. Je ziet ook dat op een gegeven moment in aanloop naar de verkiezingen dan ontstaat er een nieuw gevoel. En dat is allemaal in het huis der gemeente of in het stadhuis. Soms zijn we ook wel in onze eigen parallelle universum bezig. Maar dan gebeurt het gewoon. Men gaat toch even aftasten. Er komt gewoon een knip. Je ziet het ook in de ambtelijke organisatie. Je gaat nadenken van wat ga je nog wel voor de verkiezingen doen, en niet? Je ziet ook

dat op een gegeven moment iedereen zich op maakt voor de wedloop, en iedereen wilde natuurlijk uiteindelijk gewoon een goed succes en een goed resultaat boeken. En dat is ook heel goed, denk ik. En in dat licht daarvan maak je ook afspraken. Dat is ook een gentlemen's agreement. Ik denk dat het goed is dat je met elkaar praat erover. Hoe ga jij de verkiezingen in en wat doe je allemaal? Het kan ook heel positief zijn. Het kan ook even weer een nieuwe reset zijn. En dat gebeurt zeker.

00:18:02

Interviewer: En als we allebei winnen, dan gaan we mooi samen aan tafel.

00:18:05

Wijnte Hol: Dat klopt, dat gebeurt. Maar soms ook niet. Je ziet op een gegeven moment ook al in aanloop dat bepaalde partijen ook meer wil laten zien van: nou, wij hebben altijd bijvoorbeeld heel kritisch in de oppositie gezeten en we daar onze punten behaald. Dat zie je bijvoorbeeld bij ons in GroenLinks Overbetuwe. Ik heb in eerdere onderhandelingen aan tafel gezeten, toen hadden zij echt zoiets van: nou, we blijven aan de zijlijn en we steunen wat we goed vinden, maar we gaan niet actief meedoen. En nu hebben ze daar een andere visie op; nu heeft GroenLinks gezegd van: "Nou, we hebben willen ook coalitiedragend zijn, of in ieder geval een bijdrage leveren aan het college." Dat maken sommige partijen kenbaar en anderen niet. Dat is ook prima, denk ik. Dan is er ook wat te kiezen. Nog even terugkomend op, dat is ook erg leuk, je zegt net heel kort even: "hoe worden de burgers betrokken?" Het is heel bijzonder dat wij in aanloop van 2018 best een strijd hebben gevoerd over bestuurscultuur en dat er een heel monistisch systeem zat, terwijl tegelijkertijd een rekenkamer onderzoek uitkwam op uitgevoerde I&O research. En dat had een respons van 900 inwoners. Die gaf juist aan dat in de gemeente Overbetuwe het onderdeel relatie tussen inwoners en politiek, dat wij daar in gemeente Overbetuwe tien procent hoger scoorden. Eigenlijk maar tien procent zei van: "Nou, we worden niet goed betrokken." We scoorden gewoon hoger dan landelijk. Dat is heel bijzonder en dat stond in een contrast met het gevoel die de politiek had na de verkiezingen.

00:19:31

Interviewer: Een compliment voor de gemeente. Waar ik naartoe wil is eigenlijk het gegeven dat het vooraf smeden van bondjes, dat nu eenmaal gebeurd, hoe je het ook wendt of keert. Afgelopen jaar is natuurlijk het jaar geweest waarin het woord bestuurscultuur heel vaak gevallen is. Zou je daar niet iets meer transparantie in willen betrachten? Zou het niet nodig zijn om iets duidelijker te maken aan de kiezer: voordat de verkiezingen zijn, praten we al over de tijd na de verkiezingen. We gaan ook op zoek naar overeenkomsten, terwijl we in campagnetijd natuurlijk heel erg zoeken naar verschillen. Zou je hier opener over moeten zijn naar je inwoners toe?

00:20:04

Wijnte Hol: Ik denk dat het goed is om zo open mogelijk te zijn. Aan de andere kant moeten we ook niet de illusie hebben dat in welke vorm dan ook, want uiteindelijk maken mensen altijd het verschil, dat mensen ook het comfort moeten hebben en te weten wie die andere persoon is, waar je mee gaan samenwerken. En dat gebeurt op het moment dat je dus de boer op gaat en je gaat naar een samenlevingsakkoord, dan nog zul je momenten moeten gaan zoeken om toch met elkaar af te stemmen. Elkaar aan te voelen. Begrijpen we elkaar goed? Vaak zit er ook een stukje verwachtingsmanagement in en dat kun je niet altijd in de openbaarheid doen, want je wil ook het comfort hebben om dingen te kunnen zeggen. Ik weet uit ervaring dat er ook gemeentes zijn geweest die met een raadsagenda gewerkt hebben, daar kan ongetwijfeld mijn tafelgenoot meer over vertellen, die zeiden van: "De camera ging uit en dan gingen ze daarna praten." Soms heeft het proces dat nodig.

00:20:51

Interviewer: Ik vat het even samen. De wethouder zegt nee tegen die transparantie. Is dat inderdaad zo, moet je dat soort dingen ook gewoon in de beslotenheid kunnen oplossen met elkaar?

00:20:56

Lianne van Kalken: Ik denk dat je niet alles in de openbaarheid kan doen. En ik denk ook dat akkoorden een middel kunnen zijn om dingen daarin te versterken. En dat kan in sommige gemeenten. Welke naam of sticker je er ook opplakt, is mij om het even. Ik denk alleen dat gemeenten laten zien dat zij doordat ze een andere naam erop plakken, om het maar even plat slaan, elkaar weer kunnen vinden. Dat is eigenlijk, denk ik, wat er gebeurt met andere akkoorden. Ik denk dat heel veel gemeenten laten zien dat, doordat zij een coalitieakkoord hebben, gelijk de scheidslijnen en de messen geslepen worden. In sommige gemeenten niet; daar gaat dat eigenlijk goed en kunnen ze elkaar wel nog vinden, dus dan is het ook prima om dat nog steeds als coalitieakkoord te doen. Ik denk dat het in sommige gemeenten er juist bij kan helpen dat de oppositie en coalitie uit de groef komt. In de groef waar ze altijd zitten, waardoor het gelijk een soort vervelende bestuurscultuur wordt, waarin de één voor is, de ander tegen. En zo zitten we er de komende tijd in. En ik vind het dus wel interessant dat gemeenteraden zelf daarin op zoek gaan naar hoe ze dat anders kunnen gaan inrichten.

00:22:11

Interviewer: Ja, en daar zelfs onderzoeksbureaus bij betrekken. Tot slot: tips aan nieuwe onderhandelaars, formateurs het sluiten van een goed coalitieakkoord? Wat moet je meebrengen? Wat is nodig?

00:22:25

Wijnte Hol: Breng ervaring mee aan tafel. En denk vooral van tevoren na over de scenario's. Het begint altijd met het resultaat van de verkiezingen. En neem even een afkoelingsperiode. Kijk even goed van: wat gebeurt er? Denk na als je je ambities niet realiseert alleen al in de stemmen, want dat geeft je al een hele andere attitude als je aan tafel gaat zitten. En ik denk ook dat je jezelf de spiegel voor moet houden. Denk niet in tegenstellingen. Maak zaken ook bespreekbaar, durf dat ook. Dat is, denk ik, misschien ook wel het belangrijkste: kijk ook naar die andere personen. We hebben ook wel eens het gedachtegoed deep democracy gehad bij onze gemeente. Het werkt soms ook om in andere idealen te kunnen denken. En dat empathisch handelen dat kost niet zoveel, maar zet de juiste mensen aan tafel.

00:23:12

Interviewer: Mooi, denk in andere idealen. Aanvullingen?

00:23:15

Lianne van Kalken: Nou helemaal mee eens. Ik denk dat dat een heel goed streven is. En ik denk dat het vooral gemeenten ook helpt om aan de voorkant na te denken over waarom doen we dit zoals we het doen. Is dat nog steeds voor onze gemeente passend? Dus we kiezen voor een coalitieakkoord, want dat vinden wij heel prettig en goed werken. Dat kan, dat zijn goeie motieven die de gemeenten daarvoor kunnen hebben. Maar ze kunnen ook misschien out of the box denken en het op een andere manier gaan doen, en zich daarover in ieder geval laten informeren.

00:23:44

Interviewer: Dankjewel.

00:23:44

Voice-over: De Gelderland Academie Podcast.

00:23:50

Interviewer: Tot zover deze eerste aflevering van de Gelderland Academie Podcast. In de volgende aflevering aandacht voor het raadsakkoord. Wilt u nou geen enkele afleveringen missen? Abonneer je dan via de bekende platforms voor podcasting. Tot zover bedankt voor het luisteren en tot de volgende keer.